

Arvamus

Andrus Karnau Foto: Pm

Andrus Karnau: Nabala 2

Postimees 14. mai 2015 23:59

Eesti kõige kuulsama karstiala Nabala võttis riik suure käraga kaitse alla. Teise samasuguse ala Läänemaal Salajõel on keskkonnaministeerium jätnud aga kaitseta, lastes otse karstialale voolata naabruses tegutseva Kekkilä Niibi turbakaevanduse kuivendusveed.

Põhjavesi on sealkandis rikutud, võimalik, et turbakaevanduse kuivendusveed on üks osaline selles, miks Haapsalu Tagalaht on Eesti kõige halvemas seisukorras olev mereala.

Tuhala koos naabruses asuva Nabalaga on nüüd riikliku kaitse all. Keskkonnaminister Keit Pentus-Rosimannus võttis Nabala looduskaitseala loomise oma isikliku hoole alla, Salajõel pole nii võimsat kaitseinglit. Mõned talud, mõned ettevõttelikumad ja mõned alahoidlikumad elanikud.

Keskkond on Nabalas ja Salajõel sama. See vajaks kaitset, ainult et riik vaatab siin läbi sõrmede. Las turbakaevanduse kuivendusvesi voolab edasi karstilõhedesse, las agressiivne soovesi uuristab iga aastaga aina kiiremini paekivilõhesid, täidab neid turbakaevanduse hõljumiga. Las see hapnikuvaene soovesi rikub põhjavee, miljonite kantidena lähedal asuvasse madalatesse merelahtedesse voolates tapab aga nemadki.

Keskkonnaameti ja -ministeeriumi ametnikud ütlevad nüüd selle peale, et see kõik ei ole tõestatud. Et see seos võib olla, aga tõestatud ei ole. Ja niikaua kui see ei ole tõestatud, niikaua võib turbakaevandus lasta oma vett edasi voolata. Et on tehtud neli uuringut. Aga see väide on vale, sest põhjavett käsitleb neist vaid kaks. Ühes neis on aga esitatud väited, mille kuulmine geoloogidel häbist kõrvad punaseks ajab. Piinlik oma kolleegide valeväidete pärast.

Et probleemist aru saada, peab mõistma seda, et turbakuivendusvesi on hapnikuvaene ja rauarikas. Kui see läheks tavalisse jõkke, siis voolaks see seal rahulikult mere poole, seguneks aegamis tavalise jõe- ja mereveega. Niibil ja Salajõel on olukord aga eriline. Väike jõgi, mille voolusest umbes 40 protsenti on Niibi kuivendusvesi, kannab oma vee otse karstilõhedesse. Loodus ei jõua seda enne põhjavette jõudmist puhastada. Karstilõhedest maapinnale tagasi voolates jõuab see sealsamas asuvasse madalatesse lahtedesse, mille looduslik seisund on niigi kehv.

Mis Nabala ja Läänemaa Salajõe kandil peale hapra ja katset vajava paekivikarsti veel ühist, on keskkonnaministeeriumi vassimine. Kui Nabala kaitseala looma hakati, arvati pendlimeeste tarkusest jõudu saanuna, et seal on tohutu maa-aluste jõgede võrgustik. Tuhala looduskeskuse kodulehel võib ka praegu lugeda, et «nöiakaevu» kõrval on paelõhe, kust maaenergia meetrise läbimõõduga keerisena ülespoole liigub. Energiasambaid olevat sealkandis kokku viis, need olevat Eesti kõige võimsamad. Lugeja säästmiseks ma rohkem ei jätka.

Keskkonnaministeerium tellis uuringu, et ka teadus kinnitaks Nabala pendlimeeste tarkust. Kui selgus, et uuring ei toeta ministeeriumi püüdlusi, siis püüti 2013. aastal keelata selle tulemuste avalikustamist.

Umbes samasugune vassimine käib Salajõel. Keskkonnaamet kinnitas äsja Niibi turbakaevanduse laiendamise keskkonnamõju hindamise aruande. Uus keskkonnamõju hindamine oleks olnud võimalus, et riik oleks pannud piiri karstiala edasisele kahjustamisele. Seda ei tehtud.

Keskkonnaamet jättis arvesse võtmata sõltumatu eksperdi hinnangu, mis lükkas ümber suure osa kaevandaja tellitud aruande järeldustest. Keskkonnaameti põhjendus oli, et eksperdi hinnang tuli pärast aruande avalikustamise lõppu. Nii kinnitas riik aruande, kus muuhulgas seisab, et põhjavee on rikkunud kopratammid, puudelt jõe vette kukkunud lehed ja niitmata hein.

Hästi lihtne on taandada see seletusele, et külamehed on kaevanduse vastu. Asja tuum peitub riigiametnike ja keskkonnaekspertide vastutuses. Kui nad teadlikult vassivad, siis peavad nad selle eest vastust andma.

Postimees » Arvamus

Autor: **Andrus Karnau**
kolumnist